

از هر نظر می‌توانند حرفی برای گفتن داشته باشند. اما در مقابل، با زمینه‌هایی از سوی برخی تهیه‌کنندگان مواجه می‌شویم که با نگاه کاسبکارانه وارد موسیقی شده‌اند. این گروه از تهیه‌کنندگان به جذب تعدادی از هنرمندان جوان می‌پردازند و در مرحله بعد، با تبلیغات وسیع، شرایطی را برای برگزاری کنسرت آنها فراهم می‌کنند. یادم هست در سالهای اخیر که برای ضبط برنامه‌ای به برج میلاد رفته بودم، رانندگانی که می‌خواست بعد از پایان برنامه مرا برسانند به این مسئله اشاره کرد که گاهی در برف و باران شاهد حضور افراد مسن در کنسرت این گروه از جوانان بوده‌ام که حتی به سختی می‌توانند راه بروند ولی می‌خواهند در این کنسرت‌ها شرکت کنند. تمام این‌ها نشان از دامنه وسیع تبلیغات بر روی موسیقی پاپ دارد و نشان می‌دهد که عرصه و مجال برای فعالیت هنرمندان موسیقی اصیل ایرانی وجود ندارد. کما این که امروز برای خود من شرایط برگزاری کنسرت فراهم نیست و اطمینان دارم هستند هنرمندان دیگری که مانند من نمی‌خواهند به بهای خواندن هر اثری به روی صحنه بروند. موسیقی یکی از هنرهای پر قدمت و میراث با ارزش کشور ما به شمار می‌رود. اما امروز به ناچار و به دلیل پیرنگ شدن گونه‌های دیگری از موسیقی به حاشیه رفته است. در همه کشورها شرایط به این شکل است که هر کدام از ژانرهای موسیقی مخاطبان خود را دارند و هیچ کدام جای دیگری را تنگ نکرده‌اند. یعنی به همان اندازه که به موسیقی پاپ اهمیت داده می‌شود، فضا برای فعالیت موسیقی کلاسیک، ملی، ارکسترال و... هم فراهم است. اما در کشور ما این تعادل چندین سال است که به هم خورده و دیگر خبری از برابری موسیقی ایرانی و دیگر ژانرها در این کفه ترازو به چشم نمی‌خورد.

این هنرمند افزود: من معتقدم دود این مسئله در نهایت به چشم خودمان خواهد رفت، چرا که بی‌توجهی به ارزش‌های فرهنگی می‌تواند تبعات ناخوشایندی را برایمان به همراه بیاورد. در گذشته، هنرمندان الگوی مردم به خصوص جوانان به شمار می‌رفتند و نه تنها در موسیقی که در دیگر زمینه‌ها از نگاه مردم صاحب نظر بودند. امروز گاه می‌بینیم حجم وسیع تبلیغات بر روی بعضی از چهره‌ها به اندازه‌ای است که یک جوان شیفته و مرعوب لباس پوشیدن و حتی نوع حرف زدن آن به اصطلاح هنرمند می‌شود و حتی گاه این قدر تحت تاثیر او قرار می‌گیرد که دست به خودکشی می‌زند. آنچه مسلم است این که به حاشیه رانده شدن موسیقی ملی مثل حلقه مفقوده‌ای می‌ماند که جامعه را به لحاظ فرهنگی دچار تزلزل و مشکل می‌کند. به خصوص این که برخلاف خیلی‌ها که مسائل اقتصادی را مهم‌ترین مسئله در جامعه می‌دانند، من فرهنگ را عامل زیربنایی و رکن اساسی در یک جامعه می‌دانم و معتقدم بی‌توجهی به فرهنگ و هنر اصیل، بنیان‌های جامعه را ضعیف می‌سازد. بنابراین، ضرورت تولید آثار فاخر در زمینه موسیقی اصیل ایرانی امروز بیشتر از هر زمان دیگر احساس می‌شود، چرا که این آثار می‌توانند جایگزین موسیقی بی‌کیفیت و زودگذر شوند و مخاطب را در مسیر صحیحی قرار دهند. نکته اینجاست که متر بال و موضوعات خوبی را در دست داریم که هر کدامشان می‌تواند دستمایه ساخت آثار فاخری قرار گیرد اما در این زمین کوتاهی کرده‌ایم.

سامان احتشامی:

مردم به لحاظ اقتصادی گرفتار و دغدغه‌مندند

سامان احتشامی نوازنده نام‌آشنای پیانو و مدرس موسیقی هم هنرمند دیگری است که درباره دلایل قدرت گرفتن کنسرت‌های موسیقی پاپ به نسبت کنسرت‌های موسیقی سنتی گفت: دلیلش این است که امروزه مردم به لحاظ اقتصادی گرفتار و دغدغه‌مندند و اگر

هم دلشان بخواهد موسیقی گوش کنند، ترجیح می‌دهند که به تماشای موسیقی‌ای بنشینند که برایشان تفریح و خوشحالی به همراه داشته باشد. از سویی، بعضی از هنرمندان هم با این هدف به ساخت اثر برای مخاطبان کنسرت‌هایشان می‌پردازند. جالب است که مخاطبان این موسیقی، گاه بهایی را هم برای شنیدن آن پرداخت نمی‌کنند. کما این که باب شده است که تهیه‌کننده بخشی از یک قطعه را در فضای مجازی به اشتراک می‌گذارد تا اگر این قطعه مورد اقبال مخاطب قرار گرفت، در آینده در قالب یک کنسرت آن را به شکل کامل اجرا کنند. در واقع، امروزه فضای مجازی، پلتفرم‌ها و شبکه‌های ماهواره باعث شده است تا مخاطب به جای آن که به خرید اثر هنری بپردازد، به شکل غیر قانونی آن را در هر کدام از این فضاها تماشا کند و این مسئله درباره موسیقی هم تا حدود زیادی اتفاق افتاده است.

به این خاطر که بازگشت سرما به در کنسرت‌های پاپ بیشتر است. نه تنها کنسرت‌های موسیقی اصیل ایرانی در حال حاضر در انزوا قرار گرفته‌اند که آلبوم‌های فاخر نیز در این حیطه به این سر نوشت دچار شده‌اند. نمونه آن آلبوم خود من است که از ۶ قطعه ارکسترال به آهنگسازی استاد کامبیز روشن‌روان تشکیل شده و با وجود آن که پنج‌شش سال از تولید این اثر می‌گذرد هنوز نتوانسته‌ام تهیه‌کننده‌ای پیدا کنیم تا این اثر منتشر شود. این هنرمند در ادامه افزود: این دیواری است که در حال حاضر رودر روی هنرمندان موسیقی ایرانی قرار گرفته است و اغلب هنرمندان در این حوزه، ترجیح می‌دهند تا به جای تولید اثر تازه، به همان کارهای ارزشمند خود که در سالهای گذشته تهیه کرده‌اند بسنده کنند. آنچه مسلم است این که شعر در کیفیت یک اثر موسیقایی نقش به‌سزایی دارد. من نیز در این سالها به فراخور فعالیت‌هایی که در موسیقی انجام داده‌ام، در تولید آلبوم‌هایم از شعر شاعران بزرگی چون هوشنگ ابتهاج، شفیعی کدکنی، شاملو و... بهره گرفته‌ام. این‌ها شاعرانی هستند که اشعارشان حتی با گذشت زمان، از یادها نرفته و همچنان مشتاقان خود را دارد. مسلماً وقتی من به مدد کلام چنین شاعران بی‌تکراری به ارائه اثر پرداخته‌ام امروز خارج از این اشعار نمی‌توانم اثری بخوانم. این هنرمند خطاط با بیان این که موسیقی اصیل ایرانی موسیقی ویژه است گفت: باید بپذیریم که در شرایط کنونی موسیقی ارکسترال هزینه بر دار است در حالی که خروجی این نوع از موسیقی، همواره به ارائه آثار فاخر و ماندگار منجر شده است. اما باید بپذیریم که موسیقی ملی در شرایط کنونی حامی ندارد و دست تنها مانده است. به همین خاطر است که هنرمندان این عرصه سکوت می‌کنند و به رغم اشتیاقی که برای فعالیت دارند، نمی‌خواهند به هر قیمتی به خلق اثر بپردازند. کما این که خود من از خوانندگانی هستم که به کار آهنگسازی که در برهه‌های مختلف با آنها کار کرده‌ام اعتقاد داشته و دارم و نمی‌خواهم به شیوه دیگری فعالیت کنم. حافظ، سعدی، مولانا، عطار و... گنجینه‌های تکرار نشدنی در ادبیات ایران زمین هستند و هنرمندان موسیقی ایرانی در این سالها تلاش کرده‌اند آثار خود را با بهره جستن از کلام این بزرگان ارائه دهند. در نتیجه، آثاری که امروز از رادیو می‌شنوم و می‌بینم که شعر، آهنگ، ملودی پر داز و دیگر عناصر، حسی در من شنونده به وجود نمی‌آورد. اما چه می‌شود کرد که شرایط برای فعالیت هنرمندان این عرصه نه در قالب برگزاری کنسرت و نه در زمینه تولید آثار صوتی فراهم نیست.

محمد گلریز:

مجال برای موسیقی اصیل ایرانی وجود ندارد

محمد گلریز دیگر خواننده موسیقی سنتی است در باره دلایل کم‌رنگ شدن موسیقی ردیف‌دستگاهی در قیاس با دیگر ژانرهای موسیقی عنوان کرد: تبلیغات نقش مهمی در ترغیب جوانان نسبت به موسیقی بی‌کیفیت داشته است. اگر چه به‌شخصه با موسیقی پاپ مخالف نیستم و حتی گاه با آثاری در این زمینه برخورد می‌کنم که

که آیا موسیقی توانسته به بیان روز نزدیک باشد؟ در غیر این صورت موفق نخواهد بود. البته دلایل دیگری هم در این زمینه دخیل است که بی‌انگیزگی بعضی از هنرمندان موسیقی ایرانی از این جمله است. به عنوان مثال، گاه با دوستان هنرمندی مواجه می‌شوم که انگیزه‌ای برای فعالیت در این حوزه ندارند. این مدرس دانشگاه ادامه داد: اگر بخواهم در مجموع به آنچه در این بحث با من به اشتراک گذاشته شد بپردازم، باید به دو سوال پاسخ اساسی داده شود: نخست این که آیا موسیقی ایرانی امروز توانسته حرکت‌های روبه جلویی داشته باشد که انتظار داشته باشیم بر تعداد مخاطبان آن افزوده شود و دیگر این که این نوع موسیقی در حال حاضر چقدر به نیازهای جامعه روز خود پاسخ داده است؟ در این باره هم باید بگویم، موسیقی سنتی نتوانسته به آن شکلی که باید در این سالها همپای شرایط روز جامعه حرکت کند، در نتیجه، گسست‌ها و فاصله‌هایی از این منظر بین آن و جامعه امروز به وجود آمده است. البته در این زمینه از سوی بعضی از هنرمندان تلاش‌هایی صورت گرفته و کارهایی انجام شده که کافی نبوده است. دلیل این مسئله هم به بسته بودن فضای فرهنگی هنری به خصوص در زمینه موسیقی ایرانی و ضعیف بودن این نوع موسیقی و موسیقی کلاسیک است که باعث شده تا بسیاری از هنرمندان ترجیح دهند روی صحنه ظاهر نشوند و به انزوا بروند. مسلماً انزوا مهم‌ترین عامل پسرفت برای یک هنرمند است.

بیژن بیژنی:

موسیقی ملی حامی ندارد

بیژن بیژنی خواننده با سابقه در عرصه موسیقی ایرانی نیز معتقد است: موسیقی پاپ به دلیل آسان‌پسندی توجه طیف‌های مختلفی را در جامعه به سمت خود جلب می‌کند و طبعاً ساختار و محتوای این نوع موسیقی با موسیقی ملی ما تفاوت دارد. ضمن این که موسیقی اصیل ایرانی همواره درک بیشتری را به لحاظ نوع موسیقی و کلام طلب می‌کند. در واقع مخاطبی که می‌خواهد به تماشای کنسرت موسیقی ایرانی بنشیند باید با این موسیقی غنی آشنایی داشته باشد و چنان که اشاره کردم، موسیقی پاپ مردم‌پسندتر است و از عمومیت بیشتری در جامعه برخوردار است. ضمن این که عمدتاً کسانی که به سمت این نوع موسیقی جذب می‌شوند که آشنایی چندانی با موسیقی به طور کلی ندارند. این هنرمند پیشکسوت ادامه داد: نکته‌ای که امروز درباره موسیقی ایرانی وجود دارد این است که در قیاس با موسیقی پاپ، سرمایه گذار کمتری به این سمت و سو می‌آید. به همین خاطر است که تعداد کنسرت‌های موسیقی پاپ به نسبت موسیقی سنتی در سالهای اخیر بارش چشمگیر و نابرابری توأم شده است. شاید

